

KADINLAR, SİYASET VE GENEL SEÇİMLER ÜZERİNE

SEBAHAT TUNCEL İLE SÖYLEŞİ

Söyleşi: Esra Aşan, Seda Saluk

Haziran 2011, İstanbul

2007 Genel Seçimlerine damgasını vuran konulardan biri tutuklu yargılanan Kürt kadın hareketi aktivisti Sebahat Tuncel'in Kürt kadın hareketi öncülüğünde yürütülen seçim çalışmaları sonucunda cezaevinden çıkarılıp parlamentoya taşınmasıydı. Parlamento'ya girdiğinden itibaren milliyetçi ve cinsiyetçi politikaların hedefi olan Sebahat Tuncel, milletvekilliği yaptığı dönemde Kürt kadın hareketi aktivisti diğer milletvekilleriyle birlikte Kürt sorununun siyasi ve barışçıl yollarla çözülmesinde aktif rol almaya ve kadınların barış mücadelesini dillendirmeye çalıştı. Bu çalışmaları boyunca DTP ve sonrasında BDP üyesi kadın vekiller gerek parlamento içinde gerek medyada savaş siyasetinin devam etmesini isteyen ve Kürt sorununun barışçıl çözümüne direnç gösteren kesimler tarafından pek çok ayrımcılığa maruz bırakıldı. Hatta katıldıkları eylemlerde bizzat devlet şiddetini yaşadılar. 2011 Genel Seçimlerinde Barış, Demokrasi ve Özgürlük Bloku'nun aday gösterdiği Sebahat Tuncel'le parlamenter siyaset ve 2011 Genel Seçimleri, Türkiye'de kadın hareketi, kadınların barış ve özgürlük mücadelesi üzerine konuştuk.

Siyasete giriş hikâyenden bahsederek başlayalım söyleşimize.

Sebahat Tuncel: Bu hikâyeyi çok anlattım. 12 Eylül sürecini yaşamış, Türkiye'de sosyalist mücadele içerisinde yer alan bir ailede büyüdüm. Sosyalist söylemin etkin olduğu ve asimilasyon politikasından etkilenmiş bir aileden geliyorum. Böyle olunca doğal olarak politik bir ortamda yetişiyorsunuz. 90'lı yıllarla birlikte Kürt Özgürlük Hareketi ile tanıştım. Kürt özgürlük mücadelesi ile birlikte "ne oluyor, biz kimiz meselesi"ni sorgulamaya başlıyorsunuz. Üniversiteden sonra Kürt hareketine yönelik ilgim gelişti. Daha önce bir iki yerde de söyledim: Halamın üniversitedeyken mücadeleye katılması, gerillaya katılması beni etkiledi. "Gerilla mücadelesi nedir, neden insanlar gerillaya katılıyor?" sorularını sormaya başladım. Özel bir hukukumuz vardı halamla benim; o, ailenin küçüğüydü. Onunla yaptığımız tartışmaların Kürt hareketine ilgi duymamda etkili olduğunu düşünüyorum. Çok erken yaşta siyasetle ilgilenmeye başladım. Lenin'in kitaplarını ortaokulda okuyordum. Anlamadığım yerleri babama soruyordum. Annem "Baban mı okuyor sen mi anlamadım, sürekli 'ne demek bu' diye soruyorsun" diyordu. Sonra üniversite ile birlikte kendi kişiliğim şekillendi, siyaseten bir rota belirledim.

Uzun süre kadın çalışmaları yaptın.

97'de İstanbul'a geldim. Kendimi daha çok gençlik çalışması, sol söylem üzerinden ifade ediyordum. O dönem çalışıyordum, bir şeyler yapayım diyerek gidip HADEP'e üye oldum. Arkadaşlar kadın komisyonunda ihtiyaç olduğunu söylediler. O zamanlar "Kadın komisyonunda ne işim var, ben gençlikte olmalıyım" diyordum. Alevi bir kadınsınız, küçük burjuva özellikleriniz var ve kendinizi ezilmiş görmüyorsunuz. Sonra HADEP Kadın Komisyonu'nda mahalle çalışmaları yaparken kadın bilincimin çok yetersiz olduğunu fark ettim. Bu, kişiliğimin şekillenmesi açısından devrimci bir süreçti. O dönem *Özgür Kadın* dergisi çıkıyordu. Dergide kadın değerlendirmeleri, çözümlenmeleri yer alıyordu. Üniversite okumuş, eğitilmiş bir kadın olsam da kendimde klasik kadın özelliklerini gördüğümde şaşırıyordum.

Klasik kadın özelliklerini açar mısın?

Klasik kadın özellikleri derken, ataerkil kültürde yetişen kadın modelinden bahsediyorum: geleneksel olarak öğretilen, kendisine biçilen rolü kabul eden; erkeği güç gören, kendi cinsini güç görmeyen; kendi cinsini sevmeyen, kendisine rol biçmeyen özellikler. Bununla mücadele etmenin önemli olduğunu ayırımına vardım. Kadın mücadelesi, feminist mücadele benim için ilk o zaman başladı. HADEP Kadın Kolları'nda görev aldım. Daha sonra Esenler ilçe örgütünde kadın kolu başkanlığı yaptım. Kadın kurtuluş mücadelesini ve Kürtlerin özgürlük mücadelesini birlikte yorumluyorsunuz ve yaşadığımız şeyler sizin ne kadar doğru bir yerde olduğunuzu da gösteriyor. Karma örgütlerde çalışmanın zorlukları da var. Erkek egemen yaklaşımları birebir görüyorsunuz. Mücadele içinde hem kendinizdeki yaklaşım hem oradaki yaklaşım değişiyor. Kadın mücadelesinde ısrar etmemin kadın bilincimin gelişmesi açısından iyi bir şey olduğunu düşünüyorum. Biyolojik olarak kadın olmak yetmiyor, asıl bu meseleye kadın kurtuluş ideolojisi içinden politik olarak bakmak önemli. Daha sonraki siyasi yaşamımı bu anlayış etkiledi. Daha sonra da parti içerisinde aldığım görevlerde kadın çalışmalarını tercih ettim. O günden bugüne geldik işte.

HADEP'te ve DEHAP'ta kadın kolları üzerinden örgütleniyorduk ve özgün ve özerk bir örgütlenmemiz vardı. DTP ile birlikte kol örgütlenmesinin çok yeterli olmadığını gördük ve meclis tartışmalarını gündeme getirdik, yönetim tarzımızı değiştirdik. Başkanlık yerine sözcülüğü gündeme getirdik, kadınların yönetime güçlü katılmasını sağlayacak kolektif bir yönetim üzerine, kadın meclisleri üzerine tartıştık. Kürt kadın hareketi olarak o dönem çalışma alanlarımızı sosyal alan ve siyasi alan diye ayırıp kadınların sadece siyasi alanda değil sosyal alanda da var olması gerektiği üzerinde tartışmalar yaptık ve daha etkin çalışmalar

yürüttük. HADEP'ten DTP'ye kadar kadın meclisinde aktif görev aldım. En son kadın meclisi sözcülüğünü yaptığım sırada Bağcılar'da yaptığımız bir toplantıda, bir itirafçının ifadesi üzerine gözaltına alındım ve sonra bilinen süreç yaşandı, sekiz buçuk ay cezaevinde kaldım ve 2007 yılında milletvekili seçilerek cezaevinden çıktım.

Parlamente siyasete girişin de bu dönemde gündeme geldi.

Seçimler gündeme geldiğinde kadın meclisinden arkadaşlar gelip “Seçimlerle ilgili ne düşünüyorsun? Seni aday göstermek istiyoruz” dediler. O zaman arkadaşlara da söylemiştim. Benim durumum ortada; cezaevindeyim, ceza da alabilirim; çalışma koşullarım yok. Ona rağmen arkadaşlarımız çok çaba gösterdiler, seçim çalışması yürüttüler. Aday olmak da çalışma yürütmek de çok zordu. Bir de tanınan birisi değilsin, kadın çalışmalarında varsın ama isim yapmış biri değilsin. Paramız yok, pulunuz yok. Benim meclise girmem örgütlü mücadelenin ne kadar önemli olduğunu gösterdi. Kürt halkı bu örgütlü mücadelenin sonucunda cezaevinden birini alıp parlamentoya gönderdi. Dört yıldır parlamentodayım.

Parlamentoda kadınlar için nasıl bir ortam var?

İkili değerlendirmek lazım. Cezaevinden çıkmış biri olarak söylemeliyim ki kişisel açıdan zor olan yönleri vardı: Türkiye’de bir ilki yaşamış olmanın verdiği bir durum; medyada yer almanız, her adımınızın, her şeyinizin izlenmesi... Klasik anlamda bir milletvekili profili var ve siz buna uymuyorsunuz. Devrimci bir mücadeleden geliyorsunuz, sosyalist bir perspektife sahipsiniz. Sokakla meclisin bağı kurmaya çalışıyorsunuz. Genel olarak mecliste bulunan kadınlar açısından, ataerkil bir siyaset alanı olan mecliste kadın bakış açısıyla, özgün duruşuyla siyaset yapma olanakları çok zayıf. Genelde parti liderleri ve partinin genel politikalarıyla siyaset yapma durumu hâkim. Mecliste bulunan birçok kadının da kendisine biçilen geleneksel rolleri aşmadan, toplumda kendisine biçilen ikincil olma rolü karşısında güçlü bir karşı duruş sergileyemediği görüldü. Bu anlamda önce DTP’li sonra BDP’li kadın vekillerin hemen hemen hepsinin kadın hareketinden geliyor olması mecliste ciddi bir farklılık yaratmıştır. Şu an mecliste kaç kadın milletvekili var dediğinizde herhalde ilk sayılacak isimler BDP’lilerinkidir. Bu durumun parlamentoda bu dönem daha çok kadın aday gösterilmesinde de etkili olduğunu düşünüyorum. BDP’nin cinsiyet kotası, eş başkanlık sistemi, kadınların parlamentoda kürsüyü daha etkin kullanmaları, kanun teklifleri, araştırma önermeleri, soru önermelerine bakın. Bu konuda kadın vekillerin yaptığı işler var. Bu dönemde de BDP’li kadınlar daha çok iş yapmış olacak.

Bu durum aynı zamanda erkek egemen siyasetin sorgulanması açısından önemliydi. BDP'li kadınlar olarak bir farklılık yaratmakla birlikte erkek egemen sisteme karşı alternatif siyaset yapma durumundan kaynaklı zorluklarla karşı karşıya geldik. BDP'li kadınlar en çok saldırıya uğrayan kadınlar oldu. Hem sözlü saldırıların hem de cinsiyetçi politikaların hedefi hâline getirildi. Aysel Tuğluk, ben, Sevahir Bayındır, Ayla Akat Ata... Hatta bu saldırılar fiziki noktaya getirildi. Vekilliğinin ilk günlerinde eşinden dolayı Fatma Kurtulan'a yönelik büyük bir saldırı gelişti. Yani saldırıya uğramayan kadın yok, neredeyse herkese yönelik bir saldırı gelişti. Bu, kadınların siyasette etkin olmasıyla da alakalı bir durum. Sevahir Hanım'a, Ayla Hanım'a uygulanan, şiddet politikasıydı. Devlet bir yandan şiddet politikasını bizim üzerimizden geliştirdi. Ama ben bütün zorluklarına rağmen parlamentoda hayırlı bir iş yaptığımızı düşünüyorum. Partiler kadın aday sayısını artırdı. Bu önemli bir artış; bu dönem parlamentoda daha çok kadın olmuş olacak. Kadınların ortak zeminde bir araya gelmesi ve en azından kadınlara dair iş yapma konusunda ümit verici bir gelişme olduğunu düşünüyorum.

Parlamentoya girdiğinizden beri BDP'li vekiller terör söylemiyle manipüle edilmeye çalışılıyor. Kadın vekillere yönelik hem sözlü hem fiziksel bir şiddet de söz konusu: Bülent Arınç'ın Emine Ayna'ya yönelik hakareti, Fatma Kurtulan'ın özel hayatının deşifre edilmesi, Ayla Akat Ata'nun ve Sevahir Bayındır'ın katıldıkları eylemlerde şiddete maruz kalması, senin medyada hedef gösterilmen... Bizzat vekiller şiddete maruz kalırken, bir yandan da parlamentoda şiddete karşı, şiddetin azalması için yasa teklifleri çıkartılmaya çalışılıyor. Parlamentodaki diğer kadın vekillerle bu konuda bir dayanışma, birlikte bir şeyler yapabilme imkânınız oldu mu?

Bu parlamento herhalde Türkiye parlamentosunda bir ilki başardı. Kadına yönelik şiddete karşı ortak bir basın açıklaması yaptırabildik. Biz kadına yönelik şiddetin önlenmesi konusunda kanun teklifi verelim, uygulamadaki sorunlar üzerine gidelim dedik. Onlar sadece bir basın toplantısıyla geçiştirdiler bu işi. Ama bunun da önemli olduğunu düşünüyorum. Ama Sevahir Hanım'ın ayağının kırılmasından sonra bir kişi arayıp da "Geçmiş olsun" demedi. Güldal Mumcu o zaman bir açıklama yapmıştı. Diğerleri doğru düzgün bir şey yapmadılar. Ayla Hanım'ın ayağı tedavi olmasaydı, kesilmekle karşı karşıya kalmıştı. Bülent Arınç'ın kullandığı sözlerdeki ırkçı, milliyetçi, cinsiyetçi yaklaşım karşısında bir kişi de "Ne oluyoruz, bu tip sözler söyleyemezsiniz" demedi. Egemen Bağış'ın bizim için kurduğu cinsiyetçi bir söylem karşısında da ciddi bir tepki yok. Aslında kadın hareketi açısından da benzer bir durum var ne yazık ki. Özellikle Silopi'de yaşanan tokat olayından sonra şiddet

meselesi tartışıldı. “Şiddete karşı olan şiddet uygular mı?” dendi. Halbuki orada meşru savunma durumu vardı. Bize “edepsiz” denmesi, hakaret edilmesi, her gün “elleri kırılır” açıklamaları yapılması karşısında Türkiye kadın hareketi bir tavır almadı. Bu ilginç bir nokta. O zaman şunu sorguluyorsunuz: Mesele Kürtler olunca başka bir şey mi oluyor? Başka meselelerde kıyamet koparılırken –ki koparmak gerekir– Kürt kadınlarıyla ilgili bir şey olunca ses çıkarılmıyor. Bu cinsiyetçi politikaya karşı güçlü bir karşı duruş olabilir.

Ayla Akat Ata da katıldığı bir programda bu eleştiriyi açıkça dile getirdi. Kendisine yönelik şiddet karşısında kadın hareketini bu duruma tavır almamakla eleştirdi. Bu durumu nasıl yorumluyorsun? Kadın hareketinin örgütsüzlüğü mü söz konusu, Kürt meselesine yüzünü dönmemesi mi?

Ben Kürt hareketiyle, Kürt meselesiyle alakalı olduğunu düşünüyorum. Türkiye’de bir dönem sol, Kürt soluna yaklaşımını belirleyemedi. Bu, ayrışmalara neden oldu. Dikkat ederseniz bu ayrışmaların çoğunun temelinde Kürt sorununa yaklaşım var. Ben kadın hareketi açısından da feminist kadın hareketi açısından da bu durumu görüyorum. Örneğin KESK’te yaşanan olayı gerekçe yaparak Kürt hareketine, Kürt kadın hareketine mesafe kondu. Bu bana gerçekçi gelmiyor. Sonuçta biz görüşürken hep söylemiştik. Bu mücadele alanı; ortak mücadele ile yaşanan sorunlar anlaşılıp giderilebilir. Kürt hareketine mesafe koymak, Kürt kadın hareketi ile ilişkilerini kesmeye çalışmak başka bir şey. O yüzden mesela Kürt kadınları saldırıya uğradığında, hakarete maruz kaldığında ses çıkmıyor, görmezden geliniyor. Bu bir sınav. Ben bu sınavın Türkiye feminist hareketi açısından, kadın hareketi açısından iyi değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Kendim de feministim. Bu tepkiler duygu kırılmasına yol açabiliyor; bu ciddi bir sorun. Bu, kadın hareketi açısından bir gösterge diye düşünüyorum. Kürt kadınlarına, Kürt kadın hareketine yaklaşım, bir turnusol görevi görüyor.

90’larda İstanbul’daki kadın platformlarında Kürt kadınları ayrı, feministler ayrı toplanıyordu. Kürt kadın hareketinin feminist yönünü görme ve Kürt kadınlarla birlikte iş yapma konusunda bir direnç yaşanıyordu. O dönemki yayıncılık çalışmalarımızda ilk olarak Siyah Feminizm’i gündeme almamız tesadüf değildi. Irkçılık ve milliyetçiliği feminist bir perspektifle tartışmaya çalışmıştık. Türkiye’deki kadın hareketi içinde bunun sorgulanmasını sağlamaya, Türk ve Kürt kadınlarının birlikte hareket edebileceği bir zemin oluşmasına çalışmıştık. Bu tartışmaların uzantıları bugün de devam ediyordur. Aile içi şiddet olduğunda çok rahat tepki veriliyor ama Kürt kadınına yönelik şiddet olduğunda o tepki daha geride kalabiliyor. Burada

ideolojik bir tercih yapılıyor. Bunun yanında kadın hareketinde örgütsüzlük ve dağılma olduğu da görülüyor.

Evet, genel bir örgütsüzlük sorunu var. Kürt kadın hareketi de kendini gözden geçiriyor. Son dönemlerde daha çok sorgulamaya başladığım bir nokta bu. Platformlarda sorunlar, kelimeler, cümleler üzerine bile tartışmalar olsa da bugüne değin ortak mücadele konusunda çok yol katettik. Daha önce kadın hareketiyle konferans, panel gibi etkinliklerde ortaklaşarak pek çok iş yapıyorduk. Belki de bu birlikteliği kaybettik. Herkes kendi durduğu noktadan tartışıyor ve ortak tartışma, birbirine destek sunma noktasında sorunlar oluşabiliyor.

90'larda Kürt hareketi içerisinde bağımsız bir kadın hareketi şekilleniyor. Günümüze geldiğimizde kadın meselesi ya da toplumsal cinsiyet tartışmaları geniş bir yelpazeye yayılmış durumda. LGBTT hareketlerinin yükselişiyle birlikte toplumsal cinsiyet tanımı da gözden geçiriliyor. Kürt Kadın Hareketi içinde bu tartışmaları yürütüyor musunuz? Bir yandan Kürt eşcinseller, transseksüeller de örgütleniyor, Hevjin dergisi yayımlanıyor, Diyarbakır'da Newroz'a örgütlü katılmıyor. Senin de LGBTT bireylerle ilgili soru önergelerin var. LGBTT bireylerin sorunlarını gündeme getirmenin hareket içerisinde nasıl bir karşılığı oluyor?

Kadın hareketinden geliyor olmanın bir avantajı var. Toplumsal cinsiyeti daha çok sorguluyoruz ama toplumda cinsiyetçi bir yaklaşım var. LGBTT bireylerinin hak ve özgürlüklerine dair konulara tutucu yaklaşıyor. DTK'nin toplantısında tüzük hazırlanırken bir erkek arkadaş kalkıp "LGBTT bireylerin haklarını, farklı cinsel yönelimleri de ekleyelim" dedi. Tüm toplumu değiştirmek üzerinden değil belki ama en azından tartışabiliyorsunuz. "Cinsiyetçi yaklaşımları hemen ortadan kaldıracamız" diye bir şey yok. "Kürt toplumunda cinsiyetçi yaklaşım yoktur" demiyoruz. Bu mücadele en azından tartışılabilir olmasını beraberinde getiriyor, bu meseleyi insan hakları meselesi olarak ele almayı gerektiriyor. Daha önce bu meseleye çok soğuk bakan, tartışmak bile istemeyen arkadaşlarımız gündeme alıyor, söylemlerde buna dikkat ediliyor. Bu bir toplumsal mücadele meselesi tabii.

DÖKH çok önemli şeyler başardı. "Kimsenin Namusu Değiliz, Namusumuz Özgürlüğümüzdür" kampanyası en çok saldırıya uğrayan kampanyalardan birisiydi. Feministler namus ve özgürlük kavramlarını yan yana koymanın çok iyi olmadığını söylediler. Kadını namusla özdeşleştiren çevreler de bu kampanyamıza karşı bölgede ciddi saldırılar gerçekleştirdiler. Namus yüzünden her gün kadınlar katlediliyor, kadın kırımı yaşıyor. Namus kavramını da sorgulatarak yeni bir ideolojik yaklaşım geliştirmeye çalıştık.

Arkasından “Örgütlü Mücadeleyi Yaratalım, Tecavüz Kültürünü Aşalım, Demokratik Toplumu Yaratalım” kampanyasını örgütledik. Burada da “tecavüz kavramı erkekle çok özdeşleşen bir şey, tecavüz kavramı dışında bir kavram olmaz mıydı” tartışmaları yapıldı. Feminist hareket içinden bir kesim “kültür” kelimesini olumlu bir anlamda değerlendirerek bu kavramı kullanmamızı eleştirdi. Ama bu tartışmalara rağmen binlerce insanla, kadın ve erkekle bu süreci tartıştık. Tecavüz kültürünü, gasp kültürünü, kadın bedeni üzerinden somutlaşsa da aslında tecavüz meselesinin sadece böyle olmadığını, kültürel olarak nasıl bir tecavüzün söz konusu olduğunu, emeğe, kadın bedenine bir gaspın olduğunu düşündük. Bu alanı genişlettikçe aslında daha geniş bir tartışma yaptık. Bu çok ciddi bir toplumsal değişim, dönüşümdür. Eskiden mümkün müydü bu tartışma? Bunun için mitingler yaptık, paneller yaptık, tartışmalar yürüttük. Erkekler kendilerini sorgulamaya başladı. Kürt kadın hareketinin geldiği bu düzeyin, bu mücadelenin görülmesi gerektiğini düşünüyorum, tek tek olaylar üzerinden gitmemeli. Kadınların “Ben özgürleşmek istiyorum” demesi yetmiyor; kadın hareketinin buna alan açması gerekiyor. Erkekler de bu noktada kadın özgürlüğüne güç vermeli. Erkeklerin, klasik erkeklikten vazgeçmesi, onların da iktidarlarını sorgulaması gerekiyor. Bu kampanyalar hem parlamento düzeyinde hem yerel yönetimlerde olmak üzere seçimlerden sonra da devam edecek.

Biz yüzde kırk kotayı her alanda uyguluyoruz. İstihdam alanında da uyguluyoruz, oradaki cinsiyetçi politikalara karşı tavır geliştiriyoruz. Bu, toplumsal gelişmenin ve mücadelenin sonucudur. Diğer partilerde kimin aday olacağı liderin iki dudağının arasında, ama bizim partimizde tabandan böyle bir talep var. Bu, kadın hareketinin yarattığı değerlerle alakalıdır.

LGBTT bireylerin haklarını, kadın haklarını, ekoloji meselesini mecliste bulunduğunuz süre boyunca gündeme getirdiniz. Bunlara nasıl geri dönüş aldınız? Mecliste olmanın Türkiye’deki kadınların hayatlarına değen ya da hayatlarını değiştirecek noktaları nelerdi?

Meclisin şöyle bir önemi var: Yasalar orada çıkartılıyor ve bu bizim yaşamımızı etkiliyor. Dolayısıyla kadınlar olarak oraya girebilmek önemli. Komisyonlarda bunu tartışmak bize çok şey kattı. Kadın-erkek eşitlik komisyonu kurulduysa inanın bu bizim mücadelemiz sayesinde ve kadın örgütlerinin mücadelesi sayesinde oldu. Yine kadına yönelik şiddet bu kadar gündemdeyse, kadın-erkek eşitliği komisyonunda bu kadar tartışma varsa, bunlar kadın hareketinin verdiği mücadele sayesinde. O kürsüde LGBTT bireylere dair bir şeyler söyleyen biziz. Hiç konuşulmayan bir konuydu. Tutanaklara geçti bunlar artık. Konuşulmayan şeylerin gündeme gelmesi bazı şeyleri de değiştiriyor. Bu ciddi bir nokta diye düşünüyorum. Yine kadın hareketinden gelen kadınların duruşu orayı da etkiliyor, kürsü kullanımından

komisyonlardaki ifadesine, ekolojik konulara ilişkin feminist perspektifle yapılan değerlendirmelere kadar... Ben deprem araştırma komisyonunda ve Tuzla araştırma komisyonunda yer aldım. Oradaki duruş, ifade, herkesi çok şaşırtıyor. Başka bir perspektiften bakıyorsunuz. Diğerleri egemenlerin cephesinden bakıyor. Ezilenlerin cephesinden bir ses girdiğinde, ekolojik sorunlara ilişkin, kadın özgürlüğüne ilişkin, demokratikleşmeye ilişkin tartışmaların seyrini de değiştiriyor. Kadınlar olarak yaptığımız şeyler karşıt görüştekiler dahil olmak üzere herkes tarafından görülüyor. MHP bile bu dönem daha çok kadın aday göstermek zorunda kaldı. İnanın, bunda parlamentodaki BDP'li kadınların etkisi var.

Bir de parlamentoya nasıl baktığımız önemli. Ben oraya çok anlam yüklemiyorum. Benim için asıl önemli olan sokaklar. Toplumun siyaseti nasıl dönüştürebileceği, ona nasıl müdahale edip onu geliştirebileceği önemli. Önümüzdeki dönemde anayasa yapım süreci var ve AKP tek başına anayasa yapmak istiyor. Buna müdahale etmek çok önemli, en azından çomak sokmak lazım. Emek, Özgürlük ve Demokrasi Bloğu olarak parlamentoya güçlü bir şekilde girmenin böyle bir özelliği olacağını düşünüyorum. Anayasa sürecinde demokrasi, ekoloji, kadın özgürlüğü açısından, Kürt sorununun çözümü açısından yapacağımız çok şey var. Bizim dışımızda bu konuda ciddi somut önerileri olan yok.

Seçim sürecinde parlamentoda kadın hakları düzeyinde belli düzenlemeler gündeme geldi. Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanlığı kapatılacak ve tarihe karışacak. Kadın-erkek eşitliğini güçlendirmek için politikalar üretmekle yetkili tek resmi mekanizma olan Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü etkisiz hâle getirilecek. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

O korkunç bir şey, kadın çalışması yapan bir tek yer var ve onu kapatacaklar. Zaten adının Kadın ve Aileden Sorumlu Bakanlık olması problemlili bir meseleydi. Şimdi "Aileden Sorumlu" deyip kadını daha çok eve kapatan bir uygulama getirecekler. Genel olarak partilerin kadın perspektifinden yoksun olmaları kadınlar aleyhine yapılan düzenlemelere neden oluyor. Seçim beyannamelerinde de bunu net olarak görüyoruz. AKP, CHP farklı politik zeminden beslense de kadın konusunda aslında ortaklaşıyorlar. Örneğin CHP'nin beyannamesinde yer alan aile sigortası projesinin ayrıntılarına baktığımızda kadınlara "iki çocuk yapın" dendiğini görüyorsunuz. Bu, Başbakan'ın "üç çocuk yapın" anlayışından farklı değil. İkisi de erkek egemen zihniyette olunca bunlar ortaya çıkıyor. O nedenle siyasi partilerde mutlaka özgün kadın örgütlenmesinin bulunmasının ve karar alma ve uygulama mekanizmalarında kadınların daha aktif yer almasının önemli olduğunu düşünüyorum. Aksi takdirde yapılan tüm projeler, yasalar ne yazık ki kadınlar aleyhine sonuçlara yol açıyor. Bu meseleyi önümüzdeki dönem daha çok konuşacağız. Apar topar kanun hükmünde kararnameler

çıkartarak bakanlıkları kaldırdıklarında sürece müdahale edemedik. Önümüzdeki dönem kadın bakanlığı kurulması konusunda bir şeyler yaparsak o sorun giderilebilir ama yine de ciddi bir problem. Biraz da tartışmak lazım, neden bu noktaya geldiler diye. AKP ile tartışıp kadın örgütleriyle ortak bir mücadeleyle daha etkin bir şey yapılabilir.

Seçim sonrası dönem, barış ortamının sağlanması için kritik bir yerde duruyor. Bir yandan iki sene önce Kürt açılımıyla başlayan olumlu diyebileceğimiz bir süreç vardı. Şimdi hükümet nezdinde tekrar “Kürt sorunu yoktur” gibi bir noktaya gelindi. Bu politikaları nasıl değerlendiriyorsunuz? Blok’un bu konudaki rolü, işlevi ne olabilir? Toplumsal muhalefetteki diğer odaklarla kalıcı barış sağlanması yönünde ne gibi çalışmalar yapılabilir?

Artık Kürt sorunu bir şekilde çözülecek. AKP aslında Ortadoğu politikaları çerçevesinde ABD ile yeni bir anlaşma yapmış gibi görünüyor. “Kürt sorunu benim için bitmiştir” demesi bu projenin başka bir noktaya evirildiğini gösteriyor. Çözümünden ziyade çözümsüzlük isteniyor. Emek, Özgürlük ve Demokrasi Bloğu’nun parlamentoya güçlü girmesi önemli; çünkü Türkiye’de bazı şeyleri değiştirecek. 15 Haziran tarihi, tesadüfi bir tarih değil: tarihi anlamda çözüme hizmet edebilir ve çözüm yolunda yeni bir başlangıcı ifade edebilir. Birdenbire çözülemez; başlangıç ve niyet önemli. Diğer yandan eskisinden daha kötü bir çatışmaya da neden olabilir. Bunu da belirleyecek olanın Emek, Özgürlük ve Demokrasi Bloğu olduğunu düşünüyorum. Meclise güçlü girdiğinde AKP doğal olarak barış talebini dikkate almak durumunda kalacak. Ortadoğu’daki gelişmeler de önemli. Avrupa’nın da ABD’nin de Türkiye’deki demokrasi güçlerinin de dikkate alacağını düşünüyorum.

Sizin Demokratik Özerklik projeniz var.

Bu projenin iki boyutu var. Biri barış projesidir, diğeri demokratikleşme projesi. Şu anda barış yanı daha ağırlıkta. Son dönem CHP liderinin “akıl insanlar komisyonu kurulsun” diyen bazı açıklamaları oldu. Sayın Abdullah Öcalan ile başlatılan diyalogun nereye evirileceği belli değil. Bu diyalogun müzakereye dönüşmesi ve çözüm için daha somut adımların atılması gerekiyor. Bunu Türkiye kamuoyu da ister, sadece Kürtler değil. Ben Türk kamuoyunun büyük kesiminin de bunu istediğini düşünüyorum. Seçimden sonra bu şıkkın daha güçleneceğine, güçlenmesi gerektiğine inanıyorum. Her savaşın bir barışı vardır. Kürt sorununun çözümü de barış politikalarından geçer.

Kadınlar olarak bizim bu süreçte daha etkin rol almamız gerekiyor. Dünya deneyimlerinde Güney Afrika, İrlanda sürecinde kadın hareketleri daha güçlü rol oynamış. Bizde ise kadın

hareketi barış konusunda söylemleri olsa da etki edebilecek, devlet politikalarını değiştirebilecek bir düzeyde değil. Çalışmaları daha ziyade Kürt kadınlarıyla dayanışma noktasında kalıyor. Buradan çıkıp barış için daha güçlü inisiyatif almak ve Türkiye toplumu adına bunu yapmak gerekiyor. Bunu yapabilirsek önümüzdeki dönem bizim açımızdan önemli olacak diye düşünüyorum. Barış, ekmek ve su kadar acil bir ihtiyacımız. Bu sadece Kürtlerin sorunu değil, Türkiye demokrasi güçlerinin de sorunu. O açıdan Emek, Özgürlük ve Demokrasi Bloğu'nun oluşturulma döneminde bazı kesimler dışarıda kalmış olsa da birlik arayışları seçimden sonra da devam edecek. Çünkü Kürt meselesini Türkiye meselesi hâline getirip birlikte çözmek önemli.

Seçim sürecinde nasıl tepkiler alıyorsunuz?

Çok negatif bir tepkiyle karşılaştığımız olmadı. Medyada bize dair çok milliyetçi ve cinsiyetçi bir söylem oluşturuldu. Emek Demokrasi ve Özgürlük Bloğu'nun oluşması bu ilginin daha geniş bir çevreye yayılmasını da beraberinde getirdi. Halk toplantıları, işçilerle buluşma, kadın şölenleri, esnaf ziyaretleri gayet iyi gidiyor ve büyük bir ilgiyle karşılaşıyoruz. Tabii sokakta insanlar daha anlayışlı, medya kadar kötü bir üslupları yok. İnsani ilişkiler daha önemli. Geçenlerde bir polisin kızı dedi ki: "Merak ettim, o polise neden tokat attın? Ben de polis kızım." Ben bunu çok anlamlı buldum. Kadın duyarlılığı böyle bir şey herhalde. "Acaba neydi orada yaşanan, bir kişiyi bu kadar öfkeliendiren?" diye anlamaya çalışıyor. Önemli bir şeydi benim açımdan. Silopi'de yaşanan bu durumun gündemleşmesinin nedeni şu: Nasıl olur da bir Kürt, bir kadın mevcut olanı kabul etmek yerine itiraz eder devlete! Alışılan şey, polisin karşısında el pençe durmaktır. Milletvekili olsan da, Kürt olduğunda çok anlam ifade etmiyor. O ezik duruş bekleniyor. Hatırlarsanız Avcılar'da sahte polis kimliğiyle iki kişi bir kadını sürüklediğinde kimse polistir diye ses çıkarmadı. "Devlet haksızlık yapabilir ama kimse ses çıkarmaz" imajı kırıldığı için bu kadar öfkeliendiler.

Son olarak söylemek istediğin bir şey var mı?

Kadın özgürlük mücadelesi zorlu bir mücadele. Bu mücadeleyi birlikte yürütmek, alanı genişletmek önemli. Sürekli erkek egemen sistemle karşı karşıya gelmek çok kolay bir iş değil. Bunun geliştirici bir yönü de var aslında, sonuçta sistemi daha iyi tanıdıkça nereden müdahale edebileceğinizi, neyi değiştirebileceğinizi, nereye kadar bir yol alabileceğinizi görüyorsunuz. Ortak mücadele o açıdan çok önemli. Kadınların kadınlarla dayanışmasından çıkıp kadınların kadınlarla ortak mücadelesine dönüşmesi gerekiyor. Kürt Kadın Hareketi, Türkiye Kadın Hareketi'yle ilişkisini de yeniden gözden geçirmek, ortak mücadeleyi

yükseltmek durumunda. Başka bir seçeneğimiz yok. Bu olursa sanırım önümüzdeki zorlu mücadeleden daha güçlü çıkarız. Her Őeyin güzel olması, bizim mücadelemize bağlı.